

Leth: Det var jo smukt at høre den høit-ærede Indenrigsminister udtale, at han sympatizerede med dette Lovforslag, idetmindste med Tanken deri, at der her var Tale om et Humanitetshensyn, som havde sin Berettigelse; men da den høitærede Minister kom nærmere ind paa Sagen, gik det her, som det saa ofte er gaaet, at den smukke Tale, som han omtalte, kunde han desværre ikke give nogen Udførelse, og da navnlig ikke gennem dette Lovforslag. Den ærede Minister sagde, at hvad der var tilfaldet ved dette Lovforslag vilde være et Indgreb i Eiendomsretten, et Indgreb, som han fandt den største Betænk- lighed ved, og med Hensyn til hvilket man idet- mindste maatte have godtgjort bedre, end det for Diebliffet foreligger, at Almenvellet kræver noget Saadant. Nigtignot har Lovgivningen gjort akkurat det samme Indgreb — om det er et Indgreb — overfor Eiendomsretten med Hensyn til Fæstegaarde. Det erkjendte Ministeren, og Forslagsstillerne have jo ogsaa saa nøie som mu- ligt i deres Forslag holdt sig de Regler efter- rettelige, som allerede gjælde med Hensyn til Fæstegaardmænd; men, sagde den ærede Minister, det Indgreb, som finder Sted med Hensyn til Fæstegaarde, forsaavidt det kan kaldes et Indgreb, hvad jeg nu sætter et Spørgsmaalstegn ved, beroer paa et historisk Grundlag, en historisk Tradition. Det var derfor, at det var berettiget med Hensyn til Fæstegaardmænd, men efter Mini- sterens Mening ubilligt, naar Talen var om Fæstehusmand. Det forkommer mig, og det er ogsaa udtalt af flere ærede Talere, som idag have havt Ordet, at, hvad der er Ret for den Eine, kan maaske være billigt for den Anden. (Afbrydelse). Et æret Medlem siger, at det maaske ogsaa kan være Ret for den Anden. Ja, det er det, vi søge at skaffe tilveje, at det ogsaa kan blive til Ret; nu er det jo ikke Ret efter Lov- givningen. Det er mig umuligt at se eller for- staa, hvorledes man overfor et Lovforslag som dette kan tale om et Indgreb i Eiendomsretten. Forholdet er jo dette, at de Fæste- og Leiehus- mænd, som Lovforslaget taler om, for Diebliffet ere ude af Stand til, idetmindste med nogen For- nuft, at anvende Arbejde og Kapital, selv om den er lille, paa en forbedret Dyrkning af deres Lødder, fordi Frugten af deres Arbejde paa ingen Maade er dem sikret gennem Lovgivningen, fordi de vide, at, naar de ere komne saa vidt, at de have nedlagt Arbejde og Kapital i deres lille Løb, og den begynder at give Frugt, kunne de blive opsagte i Reglen med et halvt Aars Varsel til at flytte, uden at faae nogen som helst Erstatning; men det, som Løddeløden og den lille Eiendom i det Hele bliver mere værdt ved, hvad Besidderen anvender paa den, kommer jo fra Besidderen, fra

den Husmand, der sidder i Huset, det er jo Noget, der ikke kommer fra Herlighedsseieren, om jeg maa udtrykke mig saaledes; og naar det bliver ved den, som det er kommet fra, forekommer det mig, at man ikke med mindst Føie kan sige, at der derved tages Noget fra en Anden. Den ærede Minister havde Betænklichkeit med Hensyn til Lovens Følger, nemlig at de mulig skulde blive, at der anlagdes omkring Herregaardene flere af den Slags Huse, som det ærede Medlem for Holbæk Amts 2den Valgtreds (Dømmergaard) betegnede med et, som jeg tror, gængs Udtryk. Ja, den Slags Besty- ringen kan man altid nære. Jeg skal lade være usagt, hvorledes Forholdene ville udvikle sig med den Art Huse, som det ærede Medlem for Holbæk Amts 2den Valgtreds betegnede; men jeg tror, at dette vil staa temmelig uafhængigt af, hvor- ledes det gaar med dette Lovforslag. Det blev yttret af den ærede Ordfører for For- slagsstillerne, min ærede Modforslagsstiller, at vistnok Meget talte for paa enhver Maade, hvor det med Billighed og Retferdighed kan ske, at ophjælpe den Klasse af Samfundet, som der er Tale om i dette Lovforslag. Det ærede Medlem gav en Skilbring af disse Medborgeres Vilkaar, en Skilbring, som jeg tror ikke vil blive modsagt i dette Thing og ikke hidtil er bleven modsagt af Nogen. Hvad Gavn kan en Gier have deraf, at den Husmand, som sidder i Huset, er forhindret fra at anvende Noget derpaa, er forhindret i at forbedre det og i at forbedre Lødden. Jeg tror snarere, at Følgen af, at man ikke vil gaa til saadanne Foranstaltninger som dem, der ere foreslaede i dette Lovforslag, vil være den, at man til Stede for Samfundet i det Hele og der- under ogsaa til Stede for Gieren vil holde Hus- mændene paa et Fattigdomstrin, om jeg maa udtrykke mig saaledes, at man ialtsald vil holde mange af dem paa et Fattigdomstrin, hvis Følger virke tilbage, ikke alene paa dem selv, men ogsaa paa mange Andre. Det stiller sig for mig saa- ledes, at det maatte være en Fornøielse og en Glæde for den, der eier et saadant Hus, at se, at den lille Mand, der sidder paa det, ved sit Arbejde og sin Dvgtighed gaar frem, og at det maatte være Noget, der fulgte af sig selv, jeg vil næsten sige efter almindelige Retssprinciper, at den Forbedring, som Besidderen af Huset tilveie- bringer ved sine egne Midler og Kræfter, ogsaa maa godtgjøres ham, og i Sandhed, det dreier sig ikke her om saa store Kapitaler, at det kan ventes at ville sætte nogen Herlighedsseier i For- legenhed. Jeg er i de seneste Dage bleven gjort opmærksom paa, at der er idetmindste et Sted her i Landet, hvor Forholdene ganske særlig ere af en saadan Bestaffenhed, at en saadan Lov som den foreliggende maa synes ønskelig. Jeg tænker